

บทที่ 2 วิวัฒนาการ และขอบข่าย การศึกษานโยบายสาธารณะ

วิวัฒนาการการศึกษานโยบายสาธารณะ

■ 2.1 การศึกษานโยบายสาธารณะ

ได้เริ่มขึ้นภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยนักรัฐศาสตร์ และนักรัฐประศาสนศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้หันมาสนใจถึงนโยบายสาธารณะเพิ่มขึ้นจึงเกิดปัจจัยต่างๆ ได้แก่

1. อิทธิพลความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของ จอห์น เมย์นาร์ค เคนส์ (John Maynard Keynes) ที่ว่ารัฐบาลควรที่จะกำหนดนโยบายทางการเงินและคลัง ในลักษณะที่กระตุ้นให้เกิดอุปสงค์ (demand) ภาวะเงินเฟ้อ และการจ้างงาน
2. ในระหว่างทศวรรษ 1960 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้มีการนำระบบงบประมาณแบบ PPBS (Planning – Programming – Budgeting System) มาใช้

วิวัฒนาการการศึกษานโยบายสาธารณะ

ในกระบวนการกำหนดงบประมาณการวางแผนระยะยาว คำนึงถึงเป้าหมายและผลการดำเนินงานของรัฐไปพร้อมกัน

3. การเรียกร้องของนักรัฐศาสตร์ และนักรัฐประศาสนศาสตร์กลุ่มหนึ่ง ให้เพื่อนนักวิชาการด้วยกันมาศึกษาถึงพฤติกรรมต่างๆ ของรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย

ในช่วงทศวรรษ 1950 เลิร์นเนอร์ และลาสเวลล์ (Lerner and Lasswell) ได้อธิบายความหมายของนโยบายศาสตร์ (Policy Science) ว่าเป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย

วิวัฒนาการการศึกษานโยบายสาธารณะ

ในระหว่าง ค.ศ. 1960 – 1970 นั้นได้เกิดวิวัฒนาการขึ้นใหม่ ได้รับอิทธิพลมาจากการปฏิวัติทางด้านพฤติกรรมศาสตร์เปลี่ยนไปเป็นพฤติกรรมมนุษย์มากขึ้น จึงทำให้เกิดความเสมอภาคทางสังคม (Social Equity) ต้องการให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการสาธารณะเท่าเทียมกัน จึงต้องการบริหารเลิกวางตัวเป็นกลางทางการเมือง เนื่องจากการบริหารไม่สามารถแยกออกจากการเมืองได้

เฟรดเดอริกสัน (Frederickson) กล่าวว่านักบริหารจะต้องเลิกวางตัวเป็นกลางทางการเมือง แต่จะต้องยึดเป้าหมายการบริหาร คือ มีการจัดการที่ดี และมีความเป็นธรรมในสังคม โดยจะต้องยอมรับเป้าหมายทั้งสองเป็นเสมือนค่านิยม

วิวัฒนาการการศึกษานโยบายสาธารณะ

จุดมุ่งหมาย ความสำเร็จและเป็นเหตุผลของรัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ จะต้องเปลี่ยนแปลงในนโยบายหรือโครงสร้างใดๆ ก็ตามที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นธรรมในสังคม นักรัฐศาสตร์ จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ยังเพิ่มการศึกษาเรื่องนโยบายสาธารณะอีกด้วย ซึ่งครอบคลุมทั้งการกำหนดนโยบาย (policy making) การวิเคราะห์นโยบาย (policy analysis) และการประเมินผลนโยบาย (policy assessment)

ในทศวรรษ 1970 ดึงดูดความสนใจจากนักรัฐประศาสนศาสตร์มากที่สุด ดังจะเห็นได้จากผลงานเขียน ผลงานการวิจัยที่เพิ่มขึ้นมากมาย มีวารสาร นิตยสาร เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นใหม่ มีจำนวนสถาบัน

วิวัฒนาการการศึกษานโยบายสาธารณะ

และองค์กรที่เน้นการศึกษานโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นใหม่ อาทิ องค์กรศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย สมาคมปัญหาสังคม มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้บรรจุหลักสูตรการศึกษานโยบายสาธารณะขึ้น ได้ถูกเสนอให้บรรจุเข้าเป็นวิชาหนึ่งในโครงการศึกษาโดยสมาคมสถาบันการศึกษาระัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ NASPAA จุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าว แบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ

1. มุ่งให้นักรัฐประศาสนศาสตร์มีความรู้
2. มุ่งให้นักรัฐประศาสนศาสตร์มีทักษะ
3. มุ่งให้นักรัฐประศาสนศาสตร์มีความผูกพันกับค่านิยมสาธารณะ

แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

■ 2.2 แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะ จึงต้องอาศัยศาสตร์หลายสาขา รวมทั้งสามารถศึกษาได้หลายแนวทาง สำหรับในที่นี้จะแบ่งแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะออกเป็น 3 แนวทาง การศึกษานโยบายสาธารณะทางพหุรณานโยบาย การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทางวิเคราะห์นโยบาย การศึกษานโยบายสาธารณะแนวนโยบายศาสตร์

แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

□ 2.2.1 การศึกษานโยบายสาธารณะทางพรรณนานโยบาย

เป็นแนวทางที่นักรัฐศาสตร์นิยมใช้ศึกษาจึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทางรัฐศาสตร์ มีการพัฒนาองค์ความรู้ ทางด้านนโยบายสาธารณะให้เป็นระบบ มีระเบียบวิธีการศึกษาที่ชัดเจน ลักษณะสำคัญของวิธีการศึกษาตามแนวทางนี้หลายประการ ซึ่งสามารถสรุป ได้ดังนี้

แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

- **ประการแรก** เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาถึงสาเหตุและผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของรัฐบาล
 1. การศึกษาพรรณนาถึงเนื้อหาสาระของนโยบาย
 2. การประเมินถึงผลกระทบ ของปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มีต่อเนื้อหาสาระของนโยบายสาธารณะ
 3. การศึกษาที่วิเคราะห์ถึงผล ของการจัดระเบียบทางโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองที่มีต่อนโยบายสาธารณะ

แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

4. การศึกษาค้นหาถึงผลที่เกิดขึ้นตามมาต่างๆ ของนโยบายสาธารณะที่มีต่อระบบการเมืองนั้นๆ

5. การประเมินถึงผลกระทบของนโยบายสาธารณะที่มีต่อสังคมส่วนรวมทั้งในแง่ที่ได้คาดหมายไว้แล้ว และไม่ได้คาดหมายเอาไว้

- **ประการที่สอง** เป็นการวิเคราะห์นโยบายโดยมุ่งเน้นขั้นตอนแรกของกระบวนการนโยบาย คือขั้นตอนการกำหนดนโยบาย
- **ประการที่สาม** ถือว่าการกำหนดนโยบายเป็นกิจกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นภายในระบบการเมืองและเป็นเรื่องที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายการเมือง

แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

- **ประการที่สี่** เป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง โดยเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน ยุ่งเหยิง ไม่เป็นระเบียบ และมีลักษณะของความขัดแย้ง การต่อสู้แข่งขัน การต่อรอง และการประนีประนอมระหว่างบุคคล หรือ กลุ่มต่างๆ ที่มีอำนาจ มีอิทธิพลและผลประโยชน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น

การศึกษานโยบายสาธารณะตามแนวทางนี้ มีลักษณะเด่น คือ ผู้ศึกษาจะนำนโยบายใดนโยบายหนึ่งมาวิเคราะห์อย่างละเอียด ในการวิเคราะห์นั้นมักเน้นการพิจารณาทัศนะของผู้กำหนดนโยบายระดับสูง คือ รัฐบาล พรรคการเมือง และ รัฐสภา นิยมสร้างตัวแบบขึ้นมาศึกษา

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวททางวิเคราะห์ห้่นโยบาย

□ 2.2.2 การศึกษานโยบายสาธารณะแนวททางวิเคราะห์ห้่นโยบาย

เป็นแนวทางที่นักรัฐประศาสนศาสตร์รุ่นใหม่นิยมนำมาใช้ในการศึกษานโยบายสาธารณะ แนวทางการวิเคราะห์ห้่นโยบายจะเน้นการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยภายในโครงสร้างของนโยบายหนึ่งๆ ในฐานะที่เป็นระบบความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล ซึ่งต้องประสานสอดคล้องระหว่างกัน

การวิเคราะห์ห้่นโยบาย หมายถึง การวิเคราะห์ห้่นโยบายเฉพาะเรื่องของรัฐบาล และผลของนโยบายที่มีต่อสังคมและเป็นระบบอย่างชัดเจน

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทางวิเคราะห์นโยบาย

โดยเน้นถึงความพยายามในการวัด และประเมินผลนโยบายทำการเปรียบเทียบนโยบายในเรื่องโครงสร้าง ผลกระทบ และพิจารณาถึงความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือแบบโต้ตอบระหว่างกระบวนการทางการเมืองและตัวนโยบาย เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของผลกระทบที่เกิดขึ้น

แอนเดอร์สัน (Anderson) เห็นว่าการวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ และการพรรณาสาเหตุและผลของนโยบาย โดยทำการวิเคราะห์การก่อตัว เนื้อหา และผลกระทบของนโยบายเฉพาะเรื่อง

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทางการวิเคราะห์นโยบาย

เควด (Edward Quade) กล่าวว่า การวิเคราะห์นโยบายเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้ข้อมูลเพื่อการปรับปรุง หรือเพิ่มศักยภาพในการใช้ดุลพินิจของผู้ตัดสินใจ โดยรวมถึงการใช้สามัญสำนึก ดุลพินิจ และครอบคลุม ไม่เพียงต่อองค์ประกอบเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการออกแบบ และการสังเคราะห์ทางเลือกใหม่ด้วย

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทางการวิเคราะห์นโยบาย จึงหมายถึง การศึกษาแนวความคิด เทคนิค และวิธีการวิเคราะห์นโยบายเพื่อช่วยให้การวิเคราะห์ และการตัดสินใจเลือกในการกำหนดนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลมากที่สุด

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทางการวิเคราะห์นโยบาย

ดังนั้นประเด็นสำคัญสำหรับการวิเคราะห์นโยบายประกอบด้วย

1. การกำหนดประเด็นปัญหา
2. การกำหนดเกณฑ์วิเคราะห์และตัดสินใจ
3. การกำหนดทางเลือก การสร้างแบบจำลอง และการตัดสินใจ
4. การศึกษาความเป็นไปได้และการประเมินผล

โดยสรุป การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทางการวิเคราะห์นโยบายเป็นการศึกษาแนวคิด เทคนิค และวิธีการวิเคราะห์นโยบายเพื่อช่วยให้การตัดสินใจเลือกทางเลือกของนโยบายหนึ่งๆ เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพที่สุด

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนนโยบายศาสตร์

■ 2.2.3 การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนนโยบายศาสตร์

เน้นการพัฒนาและสังสมองค้ความรู้เพื่อสร้าง “ศาสตร์” ของนโยบายสาธารณะ เริ่มขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1951 “นโยบายศาสตร์” มุ่งที่สนองตอบต่อเหตุผลพื้นฐานในทางปฏิบัติ นอกจากนั้นจุดประสงค์ของนโยบายศาสตร์ยังได้มุ่งสร้างสมและถ่ายทอดความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยด้วย

สำหรับกลวิธีในการสร้างความเป็นศาสตร์ขึ้นนั้น ต้องเริ่มจากการพยายามให้มรนโยบายสาธารณะที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนามาจากกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม และชอบด้วยเหตุผลของสาขาวิชานั้นๆ

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนนโยบายศาสตร์

- ขั้นตอนการกำหนดนโยบายสาธารณะไว้ 6 ขั้นตอน
 1. การรวบรวมข้อมูล
 2. การเสนอแนะนโยบาย
 3. การกำหนดนโยบาย
 4. การปรับกลไกและสภาวะแวดล้อมของนโยบาย
 5. การนำนโยบายไปปฏิบัติ
 6. การประเมินผลและการปรับเปลี่ยนนโยบาย

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนโยบายศาสตร์

ตัวแบบที่เหมาะสมที่สุด หรือตัวแบบประสานประโยชน์สูงสุดของกสร กำหนดนโยบาย ซึ่งมีลักษณะพิเศษของตัวแบบดังกล่าว แตกต่างจากตัวแบบของ ลาสเวลล์ คือ การเน้นความสำคัญของนโยบายต้นแบบ ซึ่งไม่มีในตัวแบบอื่นๆ

ขั้นตอนการกำหนดนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก และ 17 ขั้นตอนย่อย

1. ขั้นตอนกำหนดนโยบายต้นแบบ ระบบและวิธีการในการกำหนดนโยบายจะเป็นส่วนประกอบของระบบการบริหาร ค่านิยม และวัฒนธรรม ซึ่งจะมีอิทธิพลเหนือการกำหนดนโยบาย การกำหนดนโยบายที่ถูกต้อง

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนนโยบายศาสตร์

จะเริ่มโดยการสร้างระบบและวิธีการในการกำหนดคนนโยบายที่ถูกต้องเสียแต่เริ่มแรก เรียกว่า “การกำหนดนโยบายต้นแบบ” ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 7 ขั้นตอน

1. การรวบรวมและจัดประเภทของค่านิยมต่างๆ
2. การรวบรวมและการจัดประเภทความจริง
3. การรวบรวมและการจัดประเภทของปัญหาต่างๆ
4. การสำรวจ รวบรวมและจัดประเภทและปรับปรุงทรัพยากรต่างๆ
5. การออกแบบประเมินผล และกำหนดแบบของระบบการกำหนดคนนโยบายเสียใหม่

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนนโยบายศาสตร์

6. การแจกแจงปัญหา ค่านิยม และทรัพยากรต่างๆ

7. การกำหนดคโบายในการกำหนดนโยบาย

เนื่องจากสภาพปัญหาของแต่ละประเทศ แต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกัน นโยบายต้นแบบของแต่ละประเทศไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน

2. **ขั้นการกำหนดนโยบายเฉพาะด้าน** เป็นการกำหนดและพัฒนานโยบายด้านต่างๆ ตามระบบและกระบวนการที่กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนนโยบายศาสตร์

1. การกำหนดรายละเอียดของปัญหาตามที่ได้มีการรวบรวมและจัดประเภท
2. การจัดตั้งและจัดลำดับเป้าหมายปฏิบัติการ
3. การจัดตั้งและจัดลำดับค่านิยม
4. การจัดเตรียมทางเลือกสำคัญของนโยบาย
5. การคาดคะเนผลที่ได้รับของแต่ละทางเลือก
6. การเปรียบเทียบผลที่คาดว่าจะได้รับกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป
7. การประเมินผลที่คาดว่าจะได้รับกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป

การศึกษานโยบายสาธารณะแนวทงนโยบายศาสตร์

3. ขั้นภายหลังกการกำหนดนโยบายแล้ว ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ

3 ขั้นตอน

1. การกระตุ้นให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ
2. การบริหารนโยบาย หรือการนำนโยบายไปปฏิบัติ
3. การประเมินผล (ทั้งการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ)

ขอบข่ายของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

■ 2.3 ขอบข่ายของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

สาเหตุที่ไม่สามารถกำหนดขอบข่ายการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะไว้ 2 ประการ คือ

1. วิชานโยบายสาธารณะ มีผู้ให้ความสนใจศึกษาอย่างกว้าง มีระยะเวลาของการพัฒนาวิชาการน้อยกว่าวิชาอื่นๆ
2. แต่ละฝ่ายต่างมุ่งสนใจศึกษานโยบายสาธารณะในลักษณะที่แตกต่างกันไป และต่างเสนอทัศนะของตนเกี่ยวกับขอบข่ายการศึกษานโยบายสาธารณะเอาไว้ตามที่ตนเข้าใจหรือสนใจยังไม่ได้มี

ขอบข่ายของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะของนาเกล

□ 2.3.1 ขอบข่ายการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะของนาเกล

ขอบข่ายการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะนั้น จะครอบคลุมกระบวนการนโยบายสาธารณะ 4 กระบวนการ

1. การกำหนดนโยบาย การระบุถึงปัญหาความต้องการของประชาชนและสังคมส่วนรวม อันหมายถึงการป้อนปัจจัยนำเข้า (input) เข้าไปสู่ในกระบวนการกำหนดนโยบาย ในการพิจารณาปัญหา นโยบาย จะต้องทำการวิเคราะห์ว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสาธารณะ

ขอบข่ายของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะของนาเกล

2. กำหนดสภาพแห่งปัญหาและวัตถุประสงค์ โดยวัตถุประสงค์จะต้องมีลักษณะที่เป็นรูปธรรม และสามารถแก้ไขปัญหาได้ ขั้นตอนต่อมาคือ การจัดข้อเสนอนโยบาย และทำการคัดเลือกนโยบายและกำหนดนโยบาย

3. การนำนโยบายไปปฏิบัติ จะปฏิบัติขั้นตอนในระดับมหภาค และในระดับจุลภาค

4. การประเมินผลนโยบาย คือ การประเมินผลกระทบ และการประเมินกระบวนการ

5. การวิเคราะห์ผลย้อนกลับของนโยบาย ศึกษาว่าการสนองตอบกลับประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้นๆ

ขอบข่ายของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะของแฮมและฮิลล์

□ 2.3.2 ขอบข่ายการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะของแฮมและฮิลล์

แฮมและฮิลล์ ได้แยกขอบข่ายการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ที่ตัวนโยบาย จะเน้นศึกษาที่ตัวนโยบายและขั้นตอนการกำหนดนโยบาย และวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายขึ้นใหม่ จะเน้นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบเหตุผล และความเป็นมาของขั้นตอนการเกิดนโยบาย

ขอบข่ายของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะของแฮม และฮิลล์

■ 2.4 ความสำคัญของการศึกษานโยบายสาธารณะ

คาย (Dye) ว่าการศึกษานโยบายสาธารณะเกี่ยวข้องกับการพรรณานำเหา การประเมินผลกระทบของปัจจัยสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ผลของนโยบาย สาธารณะต่างๆ ที่มีต่อระบบการเมือง

เช่นเดียวกับออสติน แรนนี่ (Austin Ranney) กล่าวว่าเหตุผลที่ต้องมีการศึกษานโยบายสาธารณะนั้นมี 3 ประการ

1. เหตุผลเชิงศาสตร์
2. เหตุผลทางวิชาชีพ
3. เหตุผลทางการเมือง

สหวิทยาการของการศึกษานโยบายสาธารณะ

■ 2.5 สหวิทยาการของการศึกษานโยบายสาธารณะ

กล่าวคือในการศึกษานโยบายสาธารณะได้หยิบยืมองค์ความรู้จากศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ (Social Sciences) วิทยาศาสตร์ (Sciences) คณิตศาสตร์ (Mathematic) และปรัชญา (Philosophy) มาสร้างองค์ความรู้และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

1. สังคมศาสตร์ เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เป้าหมายหลักของการศึกษานโยบายสาธารณะจะเน้นการเรียนรู้ถึงธรรมชาติและผลกระทบของนโยบาย ที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

สหวิทยาการของการศึกษานโยบายสาธารณะ

(1.) รัฐศาสตร์ เป็นศาสตร์การเมือง ระบบการเมือง กระบวนการและ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ อย่างถูกต้องตาม กฎหมายเพื่อสังคมส่วนรวม

(2.) ประวัติศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มนุษย์ได้ทำ ได้คิด ได้ หวัง และได้รู้สึก ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และปรากฏการณ์ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำของมนุษย์ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ

(3.) ภูมิศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพื้นที่โลก มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา นโยบายสาธารณะหลายประการ เพราะปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์

สหวิทยาการของการศึกษานโยบายสาธารณะ

(4.) **นิติศาสตร์** เกี่ยวกับกฎหมาย ทั้งในเรื่องแนวคิด หลักการในการบัญญัติกฎหมาย ทฤษฎีการบัญญัติกฎหมายให้เหมาะสมกับสังคม

(5.) **เศรษฐศาสตร์** ศึกษาถึงการที่มนุษย์และสังคมเลือกที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ไปในการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ

(6.) **จิตวิทยา** ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในระดับบุคคล จึงมีบทบาทต่อการศึกษานโยบายสาธารณะ ในด้านการจูงใจให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐ

สหวิทยาการของการศึกษานโยบายสาธารณะ

2. **วิทยาศาสตร์** เป็นองค์ความรู้ที่พยายามจะอธิบายว่าปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไมจึงเกิดขึ้น โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการทดสอบข้อสรุป หรือทฤษฎีต่างๆ

3. **คณิตศาสตร์และสถิติ** เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยรวบรวมข้อมูลที่นับหรือวัดออกมาเป็นตัวเลขได้ เพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ จะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

4. **ปรัชญา** ศึกษาเกี่ยวกับคุณค่า และแนวคิดพื้นฐานทางสังคม ที่จะมีผลต่อการกำหนดนโยบาย รวมถึงการใช้เหตุผลในการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้วย

ประโยชน์ของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

■ 2.6 ประโยชน์ของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

1. การศึกษานโยบายสาธารณะทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่าอะไรเป็นนโยบายที่รัฐบาลมีอยู่และใช้อยู่
2. ผู้ศึกษานโยบายสาธารณะจะได้ทราบถึงกระบวนการต่างๆ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะว่าเป็นอย่างไร
3. การศึกษานโยบายสาธารณะ ยังสามารถทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถาบันการเมือง
4. การศึกษานโยบายสาธารณะทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงวิธีการต่างๆ ในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีกฎเกณฑ์

ปัญหาในการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

■ 2.7 ปัญหาในการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

ประการแรก ปัญหาทางสังคมบางปัญหาไม่สามารถหาข้อมูล หรือข้อเท็จจริงได้ เพราะแนวทางในการศึกษาแก้ไขปัญหานั้นถูกจำกัดขอบเขตเอาไว้

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถของรัฐบาล หรือผู้กำหนดนโยบายในการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต เนื่องจากการกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นกิจกรรม ที่เกิดขึ้นและกระทำในปัจจุบัน

ปัญหาในการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับความไม่สิ้นสุดของปัญหา นโยบายสาธารณะ
หนึ่งๆ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาย่างใดอย่างหนึ่งของสังคม อาจก่อปัญหา
ใหม่ๆ ตามมา

ประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถของรัฐบาลในการระดมพลังต่างๆ
ทางสังคม กล่าวคือ เมื่อรัฐบาลได้กำหนดนโยบายสาธารณะใดขึ้นมาแล้ว ก็ย่อม
จะต้องมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ประการที่ห้า ปัญหาเกี่ยวกับความไร้ประโยชน์ของนโยบาย เมื่อนำนโยบาย
ไปปฏิบัติแล้วอาจก่อให้เกิดผลอื่นตามมา จนทำให้เกิดความรู้สึกว่านโยบายไม่ก่อ
ประโยชน์อะไรเลย

ปัญหาในการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะ

ประการที่หก ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดความสามารถในการแก้ปัญหาของนโยบาย มักจะมีสาเหตุหลายประการและสลับซับซ้อน

ประการที่เจ็ด ปัญหาเกี่ยวกับความไม่คุ้มค่าของนโยบาย กล่าวคือ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหายังใดอย่างหนึ่งของสังคมนั้น จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ประการสุดท้าย ปัญหาเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ของโครงสร้างของระบบการเมือง ทำให้ไม่สามารถกำหนดนโยบายที่สมเหตุสมผลได้

บทสรุป

■ 2.8 สรุป

การศึกษานโยบายสาธารณะเริ่มต้นอย่างจริงจังภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยนักรัฐศาสตร์และนักรัฐประศาสนศาสตร์กลุ่มหนึ่ง ได้พัฒนาองค์ความรู้ขึ้น และการศึกษานโยบายสาธารณะได้รับการบรรจุเป็นส่วนหนึ่งในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะคือ ให้ผู้ศึกษามีความรู้ทางด้านกระบวนการนโยบายสาธารณะ มีทักษะที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์และมีความผูกพันกับค่านิยมสาธารณะ เพื่อสามารถใช้ความรู้และความชำนาญให้เป็นไปอย่างชอบธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ชันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. 2546. นโยบายสาธารณะ. เชียงใหม่. คณิฉนิจการพิมพ์. (บทที่ 2 : 18-40)